

Online training Aziatische hoornaar 12 mei 2022 – Vragen en antwoorden

Middagsessie (voor professionals)

Vragen en vervolgvragen zijn hierbij samengevoegd van dezelfde vragensteller.

Vraag	Antwoord
Heeft de Europese hoornaar ook een zomernest?	<p>De Europese hoornaar maakt wel een zomernest, alleen die zit op dezelfde type locaties als het voorjaarsnest. Je ziet dus geen verschil.</p> <p>Bij de Aziatische hoornaar is er (in de regel) een groot verschil: in de lente wordt het embryonest (koningin met larven) uitgebouwd naar een primair nest (nest met koningin en werksters) lager bij de grond, zomers een groot nest hoog in de boom (zomernest/ secundair nest).</p>
Hoeveel koninginnen kan een nest Aziatische hoornaars voortbrengen?	Dit kan tussen de 5 en 150 (of nog meer) koninginnen zijn. Daarvan moeten dieren wel bevrucht raken en de winter overleven om een embryonaal nest te kunnen stichten. Gelet op de explosieve stijging van de soort in onder andere Vlaanderen en ook Nederland, blijkt de soort een werkelijk invasief karakter te hebben.
Is er nu intensieve samenwerking met België en Duitsland mbt monitoring en bestrijding? zo nee, waarom niet? En wat zijn tot nu toe de concrete resultaten van die internationale samenwerking?	<p>Er is zeker samenwerking tussen Vlaanderen, Duitsland en Nederland; maar ook Europees breed is er een samenwerkingsverband waarin verschillende vraagstukken worden behandeld en kennis wordt uitgewisseld.</p> <p>Ieder land heeft haar eigen verantwoordelijkheid. In Vlaanderen heeft de Az. hoornaar art. 19 status (beheersen), in ons land art. 17 (snelle uitroeiing).</p>
Denken wij succesvol te kunnen zijn om de Aziatische hoornaar te weren/bestrijden uit Nederland	De provincies hebben afgesproken om zoveel als (redelijkerwijs) mogelijk de verdere verspreiding van Aziatische hoornaars in Nederland te voorkomen door bestrijding van gevalideerde meldingen. Vandaar deze online trainingen en de start van een pilot voor opsporing en verdelging van (nesten van) de Aziatische hoornaar in geheel Limburg.
Een koningin kan toch ook makkelijk door menselijk toedoen vervoerd worden ipv zelf ver te vliegen?	<p>Op deze manier is de Aziatische hoornaar in Frankrijk opgedoken, waarna die over West-Europa is verspreid.</p> <p>En ja, er is inderdaad een secundaire haard in Hamburg die door menselijk toedoen moet komen, maar dat is uitzonderlijk. Vlucht van een bevruchte koningin, mogelijk mede met meewind, is de hoofdregel.</p>
Waar tref ik artikel 17 en 19 aan waar men het regelmatig over heeft?	Dit betreft de artikelen uit de EU-exotenverordening . Populaties van Europees aangewezen soorten (Unielijst) die onder artikel 17 vallen moeten snel worden verwijderd en soorten die onder artikel 19 vallen moeten worden beheerst. Meer informatie daarover in het Limburgse Plan van aanpak Invasieve exoten en de website van de NVWA .
Als een Aziatisch hoornaarnest groot is dan is de bloesem toch allang voorbij?	Niet enkel kersen en appels worden bestoven door honingbijen. Ook later in het jaar zijn er bloemen en planten die bestoven moeten worden door bestuivende insecten. Honingbijen foerageren op heel veel soorten bloemen. En Aziatische hoornaars jagen

	<p>onder andere op bijen, met verschillende effecten tot gevolg (van ineffectief foerageren, tot gedood worden). Als een volk verzwakt raakt, overleeft een volk of volken van de honingbij de winter niet omdat ze klein is danwel te weinig voedsel binnen heeft kunnen halen door de druk van de Aziatische hoornaar en dan ook de winter niet overleven. In het voorjaar is dan wel een probleem bij de bestuiving van de bloesem.</p>
<p>Is meesturen van foto bij het indienen van een waarneming in alle gevallen verplicht?</p>	<p>Nee, dit is niet verplicht. Een waarneming kan ook worden ingevoerd zonder foto's, maar zonder foto kunnen wij deze niet tot nauwelijks valideren. Ervaring leert inmiddels dat het vaak (ongeveer 99.8%) om heel andere soorten gaat dan de Aziatische hoornaar.</p> <p>Voor meldingen is dit meldformulier via waarneming.nl ontwikkeld, een account om aan te melden is hiervoor niet nodig: waarneming.nl/go/vespa-velutina</p>
<p>Hoe wordt voorkomen dat er bij de bestrijding gif in het milieu terecht komt? Welk bestrijdingsmiddel heeft wel toelating dan? Of moet er überhaupt nog een toelating geregeld worden?</p>	<p>Bij de pilot wordt gebruik gemaakt van toegelaten bestrijdingsmiddelen danwel met middelen zoals een stofzuiger of het bevriezen van het nest. Bij het gebruik van bestrijdingsmiddelen worden de volgende voorzorgmaatregelen ingezet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) door een zeil onder het te bestrijden nest te leggen, worden gedode dieren direct opgevangen 2) het bestreden nest wordt na 1-2 dagen uit de boom gehaald, waardoor de pesticide weer uit het milieu wordt gehaald. <p>Voor het bestrijden van Aziatische hoornaars in bomen is het gebruik van een insecticide als poeder het meest werkbaar. In Nederland zijn er twee middelen op basis van poeder die enkel binnen gebouwen gebruikt mogen worden (Ficam-D (bendocarb) en Permas-D (Permethrin). Momenteel is er geen toelating om deze twee middelen op basis van poeder in bomen te gebruiken. Bombex (oplossen in water; Deltamethrin) evenals K-Othrine Flexx & K-Othrine Partix (oplossen in water; Deltamethrin) zijn beide wel toegelaten voor wespachtigen in bomen.</p> <p>Momenteel wordt er mede met de ervaring vanuit Europa naar een oplossing gezocht.</p>
<p>Wat Limburg onderneemt is duidelijk. Hoe is het in andere provincies geregeld? Waarom wordt de Limburgse pilot niet meteen over heel Nederland uitgerold?</p>	<p>Iedere provincie heeft haar eigen beleid. De provincies hebben afgesproken om zoveel als (redelijkerwijs) mogelijk de verdere verspreiding van Aziatische hoornaars in Nederland te voorkomen door bestrijding van gevalideerde meldingen. Op dit moment is dit de eerste pilot op deze wijze.</p>
<p>Ik hoor regelmatig dat bijen een hoornaar massaal beklimmen en hem zo verwarmen/doden.</p>	<p>Dat betreft de Asian Giant Hornet, de Japanse reuzenhoornaar. Dat is een andere soort, die in de media nog wel eens wordt verward met de Aziatische hoornaar. De Asian Giant Hornet is in de Verenigde Staten een invasieve exoot.</p>

Zou de hoornaar in de winter ook niet in de kast komen als de bijen op de bol zitten?	Nee. Dan is de Aziatische hoornaar ook in winterslaap.
Wij hebben afgelopen winter koninginnen gezocht in Steyl, terwijl het al best koud was. Ze vliegen immers al bij 7 graden en dat doen bijen niet.	Aziatische hoornaars kunnen inderdaad al bij 7 graden vliegen.

Avondsessie (voor vrijwilligers)

Vragen en vervolgvragen zijn hierbij samengevoegd van dezelfde vragensteller.

Vraag	Antwoord
Naast de getoonde hoornaars lijkt de Oriëntaalse Hoornaar (<i>V. orientalis</i>) eveneens (zij het langzamer) z'n opmars te maken (o.a. 2 waarnemingen uit België en 1 uit Duitsland (2021)). Hoe schatten jullie de kans in dat deze soort zich in de komende jaren binnen onze landsgrenzen zal tonen? Zie deze link in GBIF .	De <i>Vespa orientalis</i> is volgens de sprekers nog niet opgedoken in België. De ene melding betreft een nest van Aziatische hoornaars, bij de andere melding was er geen fotobewijs. Verwarring met de Europese hoornaar ligt voor de hand. De Duitse waarneming kennen de sprekers niet. <i>Vespa orientalis</i> komt van nature in Zuidoost Europa voor, en is op enkele plekken in het Middellandse zeegebied ten westen daarvan met mensen meegekomen, waaronder vorig jaar in Marseille en Noord-Italië.
Wat is het verschil tussen mannetjes en vrouwtjes?	Mannetjes Aziatische hoornaar hebben lange antennes en het achterlijf is stomp met aan beide zijden een gele stip. Bij werksters is het achterlijf scherp en heeft het een angel.
Hoe is de samenwerking met de Belgische en Duitse autoriteiten in het grensgebied?	Die samenwerking is er vooral in uitwisseling van ervaringen en kennis. Er zijn zeer goede contacten onder andere met de Vespawatchers in Vlaanderen, waarvan Dominique Soete ook hier actief deelneemt aan deze avond. Ook Europees breed is er een samenwerkingsverband waarin verschillende vraagstukken worden behandeld en kennis wordt uitgewisseld.
Hoe is dat met de Duitse autoriteiten, bijvoorbeeld Kreis Heinsberg? Ik weet uit ervaring, dat met bijenziekten er geen contact of overleg is. De verantwoording houdt op bij de grens!	Er is een Pan European Discussion Group waar ook Rob Voesten en Daan Drukker deel van uitmaken. Daarin zitten ook mensen uit Duitsland, maar ook uit Engeland, Guernsey, Jersey, Spanje, Vlaanderen, Wallonië en Denemarken. De leden spreken elkaar om de 2 maanden en wisselen ervaringen uit over de aanpak van de Aziatische hoornaar. Sommige van deze mensen werken voor de overheid, anderen zijn vrijwilligers. Provincie Limburg heeft contacten met de (inter)nationale buurregio's over grensoverschrijdende invasieve exoten. De Provincie is verder lid van de landelijke Taakgroep Invasieve exoten van het IPO (samenwerkende provincies) en neemt deel aan de werkgroep invasieve soorten van het Drielandenpark.
Waar komt de wiekpotmethode vandaan?	Credits gaan naar de mensen van Jersey van wie Vespawatch in Vlaanderen de wiekpotmethode geleerd heeft. In het jaarverslag van 2020 noemen ze het dan ook de Jerseymethode.

Kan de bouw instructie wiekpot ook als losse pagina gedeeld worden?	De bouw instructie van een wiekpot wordt nogmaals gedeeld als afbeelding. De beschrijving is ook in de presentatie terug te vinden.
Wat is het mengsel voor een wiekpot? Europese hoornaars vallen die ook ten prooi aan de Az. Hoornaar?	Dit is 1/3 ^{de} blond bier (liefst van hogere gisting), 1/3 ^{de} witte wijn en 1/3 ^{de} suiker of het in de handel zijnde Trappit ®. En inderdaad, ook de Europese hoornaar komt graag drinken van een wiekpot om energie op te doen. Wanneer een wiekpot gevonden is door Europese hoornaar, kan het zinvol zijn een tweede op te hangen, zodat ook Aziatische hoornaar er rustig kan drinken om op die manier het nest gemakkelijker te kunnen vinden door de uitgelegde methodes (vliegrichting bepalen, timen van terugkomst van gemerkte dieren danwel het omhangen van een lichtgewicht zendertje).
Vanaf welke datum is het zinvol om een wiekpot op te hangen?	In Vlaanderen zijn momenteel al de eerste werksters 12 mei gezien. Vanaf nu worden daar door Vespawatchers wiekpotten opgehangen. Zo zijn er al veel primaire nesten gevonden.
Je hangt toch pas een wiekpot op als je een Aziatische hoornaar hebt gezien? Ik wil ze natuurlijk niet lokken als er geen zijn	Je kunt een wiekpot ook preventief ophangen. Op deze manier kun je erachter komen of er Aziatische hoornaar in de buurt zit, omdat ze er graag gebruik van maken om te drinken. Dit lokt de Aziatische hoornaars enkel wanneer ze in de buurt zijn, waardoor het nest te verwijderen is. Dominique Soete vult aan dat hij altijd een wiekpot heeft hangen in zijn tuin, zo heeft hij ook vorig jaar plots een Aziatische hoornaar erop gehad en kon hij enkele dagen later het nest vinden op 300m van zijn huis. Het is dus een middel om te weten of ze in de buurt zitten en effectief en efficiënt het nest te kunnen bepalen en wegnemen.